

ทัศนะของกองทัพบกที่เหมาะสมต่อการแก้ปัญหาความมั่นคง
ในจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

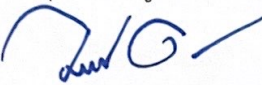
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันวิชาติ บุญโปร่ง
อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2565

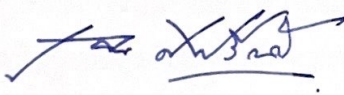
เอกสารวิจัยเรื่อง ทักษะของกองทัพบกที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงใน
จังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันวิจิต บุญป๋อง
อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเดชา

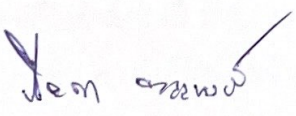
วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2565 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ดีมาก**

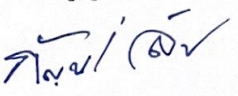
พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(วิชาติ เอี่ยมไพจิตร)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(ชนะชัย พลเดชา)

พันเอก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(เจน สุขศรีทอง)

พันเอก กรรมการ
(ปรีญา ฉายะพงษ์)

พันเอกหญิง กรรมการ
(กัญญณี แสงภัทรเนตร)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันวิจิต บุญไปรง
เรื่อง	ทัศนะของกองทัพบกที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงใน จังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564
วันที่	กันยายน 2565 จำนวนคำ : 9,596 จำนวนหน้า : 30
คำสำคัญ	ทัศนะของกองทัพบก, ความมั่นคง, จังหวัดชายแดนใต้
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้นับตั้งแต่ปัญหาความรุนแรงเริ่มต้นในปี พ.ศ.2547 เกิดจากความไม่เข้าใจของเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติต่อวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของประชาชนในพื้นที่อย่างเหมาะสม ประกอบกับปัญหาความยากจนที่ละเลยการพัฒนาาระบบโครงสร้างขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ กลายเป็นเงื่อนไขที่กลุ่มผู้ไม่หวังดีใช้บิดเบือนข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ความแตกต่างทางศาสนาและสังคมมาปลุกกระดมกองทัพบกจึงอยู่ในฐานะผู้แก้ปัญหาหลักและพยายามค้นหาวิธีการยุทธศาสตร์ทางทหารและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาควบคู่กันเพื่อเอาชนะจิตใจประชาชนในพื้นที่อันนำไปสู่การสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านนิตยสารยุทธโฆษและวารสารเสนาธิปัตย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2564 พบว่าได้สะท้อนถึงข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ของกองทัพบกเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” อันจะนำไปสู่การยุติปัญหาและเกิดความสันติสุขในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ABSTRACT

AUTHOR: Assistant Professor Wanwichit Boonprong

TITLE: Appropriateness of The Royal Thai Army's Vision for the Resolution of the Southern Border Provinces of Thailand from 2004 to 2021

DATE: September, 2022 **WORD COUNT :** 9,596 **PAGES :** 30

KEY TERMS: The Army's Vision, Security, Southern Border Provinces

CLASSIFICATION: Unclassified

The problem of insurgency and violence in the three southern border provinces of Thailand, which started to intensify in 2004, was caused by poverty, the government's overlooking of infrastructure development, and especially, the fact that Thai state officials failed to operate in conjunction and harmony with the cultural context and the identity of the people living in the area due to their lack of understanding. The issue has become a condition misused by a group of agitators and troublemakers wishing to spread distorted historical information and any information leading to social and religious conflicts. The Royal Thai Army takes on the role of a major organization responsible for the resolution of the problem with an attempt to implement military and developmental strategies to win the minds and hearts of the local people which could promote unity and mutual collaboration. This research, hence, aimed to investigate the problem through the review of the volumes of Yutthagos Magazine and Senathipat Journal published from 2004 to 2021. The research found that the reviewed

documents proposed guidelines were appropriate for the resolution of the problem since they met the social contexts and were consistent to the 20-year National Strategy and the “ Understanding, Accessibility, and Development” Principle initiated by King Bhumibol. The proposed guidelines could contribute to successful resolution and bring peace to the area.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน พลตรี วิชาติ เอี่ยมไพจิตร ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาอนุมัติให้ผู้วิจัยทำเอกสารวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ตามรูปแบบของวิทยาลัยการทัพบก ขอกราบขอบพระคุณ พันเอก ชนะชัย พลเตชะ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเอกสารวิจัยฉบับนี้จนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ พันเอก ดร.เจน สุขศรีทอง ผู้อำนวยการกองการศึกษาในประเทศ กรมยุทธศึกษาทหารบก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา ได้คอยแนะนำให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่าเอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้จะมีประโยชน์แก่กองทัพบกอยู่ไม่น้อย สำหรับการประมวลองค์ความรู้และมุมมองการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ จักเป็นประโยชน์แก่วิทยาลัยการทัพบกและกองทัพบกในอนาคต ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีทั้งหมดในการทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลแต่คณาจารย์วิทยาลัยการทัพบกทุกท่าน พลเอก มหศักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา อดีตผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก พลตรีตุลธร นวพิตร ผู้ทรงคุณวุฒิกองทัพบก และพลเอก สมคิด ทับทิม ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองทัพบก ที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาในหลักสูตรสูงสุดของกองทัพบก ณ สถาบันการศึกษาอันทรงเกียรติแห่งนี้

ผู้วิจัยขออุทิศคุณความดี ความอดุสาหะในระหว่างที่ศึกษาแต่คุณพ่อ-คุณแม่ พลโท วิชิต-พันเอกหญิง ประภาศรี บุญโปร่ง และนางสาว ปรามิตา บุญโปร่ง บุตรสาวคนเดียวของผู้วิจัย สดทำยนี้ ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษากลุ่ม 6 และเพื่อนนักศึกษาหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ชุดที่ 67 ทั้ง 132 ทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจและกัลยาณมิตรที่ดี ถือเป็นห่วงความทรงจำที่มีความสุขในชีวิตที่ผู้วิจัยได้รับมิตรภาพ คือความคุ้มค่าที่ได้เข้ามาศึกษาและเติมเต็มความสุขอีกมุมหนึ่งของผู้วิจัยได้ดีที่สุดในชีวิต

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	7
วิเคราะห์ถึงนิตยสารยูทธโกษ วารสารเสนานิปัตย์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้.....	7
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้.....	14
วิเคราะห์ถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้..	14
วิเคราะห์ที่ศนะกองทัพบกที่เหมาะสมในแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัด ชายแดนใต้	16
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	22
ยุทธโกษต่อกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้	23
เสนานิปัตย์ต่อกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้	24
ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้.....	25
ที่ศนะกองทัพบกที่เหมาะสมในแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้..	25
บทที่ 4 บทสรุป	27
สรุปผลการวิจัย	27
ข้อเสนอที่เหมาะสมของกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้	28
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	29
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความไม่สงบสุขในพื้นที่ชายแดนใต้ที่นับเหตุการณ์ปล้นปืนในกองพันพัฒนาที่ 4 เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 จังหวัดนราธิวาส ถือเป็นปฐมบทที่กองทัพบกได้ตระหนักถึงภัยคุกคามและขยายตัวความรุนแรงไปยังพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลาและพื้นที่บางส่วนของจังหวัดสงขลา ได้ส่งผลถึงสถานการณ์รุนแรงขึ้นตามลำดับตลอดระยะเวลาเกือบสองทศวรรษ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ที่ถูกสะสมอันเนื่องมาจากฝ่ายปลุกระดมใช้เงื่อนไขทางอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างจากประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น รากเหง้าภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่เคยมีความขัดแย้งและสำนึกชาติพันธุ์ จนลุกลามบานปลายไปยังปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จึงเป็นข้ออ้างเพื่อกล่าวหาภาครัฐละเลยไม่ใส่ใจดูแลอย่างเท่าเทียมเหมือนผู้คนในภูมิภาคอื่น¹

กอปรกับฝ่ายการเมืองในขณะนั้นได้ยุบหน่วยงานความมั่นคงที่รับผิดชอบควบคุมในพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการพลเรือน ตำรวจ ทหารที่ 43 (พตท.43) กลายเป็นช่องโหว่ให้ขบวนการก่อความไม่สงบได้เคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ใช้สถานการณ์จุดประเด็นและปลุกระดมมวลชนใช้ความแตกต่างเรื่องการนับถือศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมขยายเป็นมูลเชื้อของความขัดแย้งต่อการสนับสนุนการแบ่งแยกดินแดน²

การแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เริ่มต้นในรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร ซึ่งประกาศใช้แนวคิดการเมืองนำการทหาร การเอาชนะจิตใจประชาชนในพื้นที่ถือเป็นนโยบายที่ทุกฝ่ายต้องยึดถือ แต่ในแง่การปฏิบัติกลับมีทิศทางตรงกันข้ามในบางเรื่อง เช่น การหายตัวไปของ นายสมชาย นีละไพจิตร ทนายและนักกฎหมายที่รับผิดชอบทำคดีในจังหวัดชายแดนใต้ เพราะเชื่อว่าน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญหายครั้งนี้ หรือเหตุการณ์ความรุนแรงที่มีสยิดกรือเฮะ จังหวัดปัตตานี

และเหตุการณ์ที่หน้าสถานีตำรวจภูธร อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ได้สร้างความสูญเสียผู้คนไปมากมาย ได้สร้างผลกระทบต่อความไม่ไว้วางใจต่อเจ้าหน้าที่ในความมั่นคงในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น³

จากปัญหาที่เกิดขึ้น กองทัพบกได้มอบหมายให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) ได้ศึกษาและดำเนินการการพัฒนากระบวนการสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้โดยค้นพบว่าการริเริ่มให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางต่อการสร้างความปลอดภัยและความสันติสุข โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการแก้ปัญหาในรูปแบบที่ใช้ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ความต้องการความยุติธรรมเสมอภาค และการยอมรับอัตลักษณ์พิเศษของประชาชนในพื้นที่ที่จะกลายเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน⁴

กองทัพบกได้เสริมสร้างอาวุธทางความคิดในการเสนอแนวคิด และติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กองทัพบกได้บรรจุเรื่องความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าวเป็นวาระเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขปัญหา โดยระดมสรรพกำลังทางเสริมสร้างอาวุธทางความคิดในการเสนอแนวคิด การติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ทหารที่ลงไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ชายแดนใต้ และตั้งข้อสังเกตรวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาผ่านเป็นทัศนะมุมมองในนิตยสารยุทธโฆษ และวารสารเสนาธิปัตย์ เพื่อประมวลภาพรวมของการแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนใต้จากบรรดานายทหารที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ ตลอดจนนายทหารนักวิชาการของกองทัพบกเป็นผู้ถ่ายทอดบทความวิชาการออกมาเผยแพร่อย่างเป็นระบบ น่าจะส่งผลต่อกระบวนการรับรู้ข้อมูลเชิงลึกของผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของกองทัพบกในเชิงนโยบายยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการขับเคลื่อนดำเนินการในพื้นที่ชายแดนใต้

บทความของวารสารเสนาธิปัตย์ และนิตยสารยุทธโฆษที่ถูกเผยแพร่สู่สายตาแก่กำลังพลของกองทัพบกนั้น ได้พยายามแกะรอยและรู้เท่าทันต่อสาเหตุตลอดจนการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างเช่น นายทหารระดับสูงของกองทัพบกได้ลงบทความในยุทธโฆษ เพื่อเสนอกลยุทธ์หลักให้กองทัพบกจำเป็นเร่งดำเนินการออกเป็นสามด้าน ได้แก่ การปฏิบัติการทางทหารเพื่อยุติความรุนแรงรายวันในพื้นที่ การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ

สังคมให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน และ การปรับทัศนคติกับมวลชนที่ถูกบิดเบือนข้อมูล ข่าวสาร โดยวิเคราะห์ว่าการเมือง การพัฒนา และการทหารจำเป็นต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกัน⁵ หรือบทความที่ปรากฏในนิตยสารเสนาธิปัตย์ ได้เล็งเห็นพลังการขับเคลื่อนของภาคประชาชนในจังหวัดชายแดนที่ถูกตั้งข้อสังเกตเปรียบเสมือนเหรียญสองด้าน ซึ่งด้านแรกมีวัตถุประสงค์ต้องการแก้ไขความขัดแย้งและการเข้าแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น แต่ในด้านมุมกลับ อาจมีผู้ไม่หวังดีใช้ภาพลักษณ์ขององค์กรภาคประชาชนใช้เป็นเครื่องมือต่อสู้กับภาครัฐ และกลายเป็นเรื่องที่ซับซ้อนในการสร้างความยุ่งยากในการแก้ปัญหายิ่งขึ้น⁶

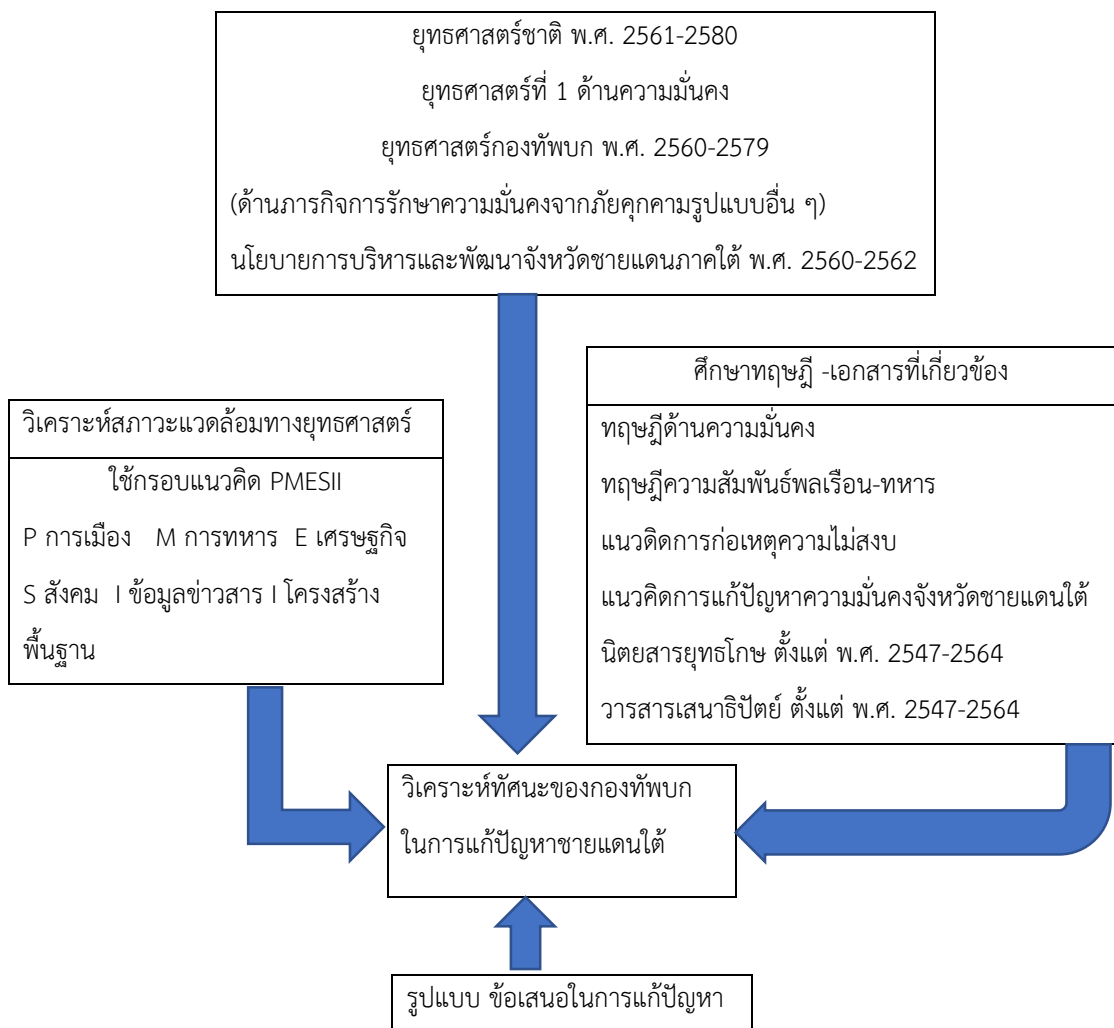
พร้อมกันนี้รัฐบาลได้ขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ควบคู่กับการสร้างความสงบสุขในพื้นที่ ซึ่งกองทัพบกให้ความสำคัญ และยึดถือเป็นกรอบแนวทางหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนใต้ให้เกิดความสงบสุข ซึ่งสิ่งสิ่งพิมพ์ของกองทัพบกทั้งยุทธโภษ และเสนาธิปัตย์ ได้ค้นพบอุปสรรคสำคัญในการเรียบเรียงปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แก่การสร้างควมไว้วางใจกับประชาชนในพื้นที่ยังมีช่องว่างอยู่กลายเป็นคำถามที่ท้าทายว่ากองทัพบกจะแสวงหาแนวทางใดที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ด้วยปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ความรู้จากทัศนะของกองทัพบกในการแก้ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564 ว่าทั้งสองสำนักคิดทั้งเสนาธิปัตย์ และยุทธโภษ ได้ตระหนักต่อปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้น รวมถึงการบูรณาการในการขับเคลื่อนตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ อาทิ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์กองทัพบก พ.ศ. 2560-2579 นโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 น่าจะมีอิทธิพลการปรับกรอบแนวคิดและส่งผลต่อทัศนะมุมมองของกองทัพบกที่กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในจังหวัดชายแดนใต้พอสมควร จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพยายามมุ่งค้นหาคำตอบที่เหมาะสม ซึ่งจะกลายเป็นข้อเสนอในการแก้ไขปัญหในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สามารถเข้ามามีส่วนแก้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อวิเคราะห์ถึงนิตยสารยุทธโฆษ วารสารเสนาธิปัตย์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้
3. เพื่อเสนอทัศนะกองทัพบกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัย

เป็นวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยปรับประยุกต์ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยเชิงเอกสารตามแนวทางที่วิทยาลัยการศึกษากำหนด

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาจากนิตยสารยุทธโฆษ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2547 ถึงฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2564 และวารสารเสนาธิปัตย์ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-เมษายน พ.ศ. 2547 ถึงฉบับที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2564 โดยคัดเลือกเฉพาะบทความที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ และเอกสารยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เอกสารยุทธศาสตร์กองทัพ เอกสาร, ตำราด้านความมั่นคงที่ศึกษาด้านไม่สงบสุขในพื้นที่ชายแดนใต้ ทั้งไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นการเรียบเรียงและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานจากนิตยสารยุทธโฆษ และวารสารเสนาธิปัตย์ ที่เกี่ยวข้องในห้วงเวลาที่ตีพิมพ์ของเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ในการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล โดยมีประเด็นหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ใช้กรอบแนวคิด PMESII ข้อมูลจากบทความในนิตยสารยุทธโฆษและวารสารเสนาธิปัตย์ เพื่อนำมาสังเคราะห์และเสนอเป็นรูปแบบการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ชายแดนใต้ ภายใต้กรอบประเด็นหลักด้านความมั่นคงของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการ

ระยะเวลา ลักษณะงาน	เดือน					
	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1. เลือกหัวข้อวิจัยและอาจารย์ที่ ปรึกษา	*					
2. สอบนำเสนอโครงร่างวิจัย	*					
3. วิเคราะห์ข้อมูล			*			
4. รายงานความก้าวหน้าแก่ อาจารย์ที่ปรึกษา	*	*	*	*	*	*
5. เขียนรายงานการวิจัย				*	*	
6. ส่งรายงานการวิจัยฉบับ สมบูรณ์						*

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการอ้างอิง ในการศึกษาทางด้านความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนใต้
2. เสริมสร้างความเข้าใจต่อมุมมองจากฝ่ายพลเรือนที่มีต่อกองทัพมากขึ้น ต่อทัศนะมุมมองต่อประเด็นความไม่สงบสุขและการแก้ปัญหาในพื้นที่ชายแดนใต้
3. ยุทธศาสตร์กองทัพบก พ.ศ. 2560-2579 จะเป็นส่วนหนึ่งของคลังข้อมูลที่กองทัพบกและกองทัพภาคที่ 4 (ทภ.4) จะได้ใช้ประโยชน์ในการบูรณาการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ในอนาคต

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

วิเคราะห์ถึงนิตยสารยุทธโกษ วารสารเสนาธิปัตย์ และเอกสารงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง
ในการนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้

ยุทธโกษ

ตลอดระยะเวลาเกือบยี่สิบปี นับตั้งแต่เหตุการณ์การปล้นปืน ณ ค่ายกรม
หลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส ในปี พ.ศ. 2547 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของ
ปัญหาความไม่สงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่กองทัพบกและฝ่ายความมั่นคงใน
ขณะนั้นพิจารณาแล้วว่าความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ไม่ปกติในภาวะเช่นนี้
จะใช้ระยะเวลาการแก้ไขปัญหาความมั่นคงอย่างเป็นระบบที่กินเวลานาน ดังนั้น นิตยสาร
ยุทธโกษจึงเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่กำลังพลของกองทัพบกและ
บุคคลภายนอกทั่วไป บทความแรกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบและการนำเสนอ
แนวทางการแก้ไขปัญหาก็ได้ถูกถ่ายทอดปรากฏออกมาสู่ผู้อ่านในฉบับเดือนกรกฎาคม-
สิงหาคม พ.ศ. 2548 จนถึงบทความล่าสุดมีทั้งสิ้นจำนวน 25 บทความ ออกมาเป็นตาราง
ดังนี้

ตารางที่ 2 นิตยสารยุทธโกษ

หัวข้อ	จำนวนบทความ
การใช้นโยบายแก้ปัญหาทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางทหาร	8
กิจการพลเรือนและมวลชนสัมพันธ์	7
การฝึกทางทหาร	3
รายงานสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่	3
อื่น ๆ (ภาษา,กฎหมาย)	4

จากตารางที่ 2 หากพิจารณาวิเคราะห์เฉพาะบทความที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ พบว่าบทความส่วนใหญ่มีทิศทางนำเสนอการใช้นโยบายแก้ปัญหาทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีทางทหารควบคู่ไปกับการใช้รูปแบบของมวลชนสัมพันธ์ หรือภารกิจด้านกิจการพลเรือนที่ใช้แนวทางพลังอำนาจโน้มนำ (Soft Power) ได้ถูกนำเสนออย่างต่อเนื่องมากที่สุด ซึ่งการนำเสนอบทความของนักเขียนพิจารณาจากพื้นฐานประสบการณ์ที่ลงไปฝังตัวและเก็บข้อมูลเพื่อสะท้อนแนวคิดของตนด้วยตามตารางที่นำเสนอไปในข้างต้น โดยผู้วิจัยได้คัดกรองจากตารางที่ 2 เพื่อจำแนกให้เห็นของสาระสำคัญที่ค้นพบในนิตยสารยุทธโศก ออกมาเป็นประเด็นได้ 5 หัวข้อดังนี้

1. การใช้ยุทธศาสตร์-ยุทธวิธีทางทหาร กองทัพบกได้ยึดถือแนวทางการสร้างสันติสุข มุ่งเน้นมิติการพัฒนาในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการศึกษาการแก้ปัญหาความยากจนจะเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุดที่สุด โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับประยุกต์ใช้พร้อมทั้งนโยบายการเมืองเคียงคู่กับการทหาร ใช้ยุทธวิธีการเข้าถึงชุมชนระดับหมู่บ้านเพื่อต่อเติมขยายเครือข่ายในการลดแนวร่วมของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ โดยมีประชาชนในพื้นที่เป็นแนวร่วมหลัก ซึ่งกองทัพบกได้มีการประเมินจุดแข็ง-จุดอ่อนของฝ่ายทหารและกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ มาตรการเชิงรุก-ตอบโต้-เชิงรับ และการปฏิบัติการทางจิตวิทยา ทุกห้วงเวลาเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหา

2. กิจการพลเรือนและมวลชนสัมพันธ์ การใช้แนวทาง “การเอาชนะจิตใจประชาชน” ถูกใช้เป็นพื้นที่ในการวิเคราะห์อย่างจริงจังต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งกองทัพบกเองต้องเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความไว้วางใจและยอมรับจากประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อติดตามการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและปล่อยให้ท้องถิ่นแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน เน้นการสร้างภาคประชาสังคมในพื้นที่ให้มีความเข้มแข็ง หากการขับเคลื่อนด้วยปฏิบัติการจิตวิทยาและวิธีการขยายเครือข่ายมวลชนสัมพันธ์ในกลุ่มผู้นำทางศาสนา กลุ่มสตรีแม่บ้าน หากประสบผลสำเร็จสิ่งที่ตามมาคือภาพลักษณ์ของความเข้มแข็งในการฉีกกำลังระหว่างกองทัพกับ

ประชาชนในพื้นที่ที่จะกลายเป็นการขยายโอกาสเพิ่มกลุ่มประชาชนที่เคยหวาดระแวงเจ้าหน้าที่รัฐหันมาให้ความร่วมมือมากขึ้น

3. การฝึกทางทหาร แนวทางการเน้นฝึกทบทวนทางทหารเพื่อฝึกอบรมแก่กำลังพลทุกระดับทุกหน่วยทั้งหน่วยประจำในพื้นที่ และหน่วยลงไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ที่มาในรูปแบบการหมุนเวียนของกำลังพล การเตรียมยุทธโศปกรณ์ให้มีความพร้อมในยามปกติ การฝึกอบรมงานด้านการข่าว กิจกรรมพลเรือน ฝ่ายอำนวยการ ตลอดจนการฝึกอบรมหลักสูตรด้านขนบธรรมเนียมประเพณีให้เกิดความเข้าใจและลดอุปสรรคและอคติของกำลังพลที่อยู่ประจำในพื้นที่ สิ่งที่สำคัญได้แก่ การเรียนรู้ยุทธวิธี การเตรียมขั้นตอนการโจมตี การซ้อมโจมตีของฝ่ายตรงข้ามเพื่อนำไปสู่การทบทวนศึกษาหามาตรการป้องกันการลดความสูญเสียของกำลังพล และใช้เป็นบทเรียนเพื่อถ่ายทอดแก่กำลังพลที่เข้ามาปฏิบัติการในพื้นที่

4. รายงานสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ ในบทความของยุทธโกษได้อธิบายถึงวิธีการใช้ความรุนแรงที่มุ่งเน้นเป้าหมายคือประชาชนผู้บริสุทธิ์ การซ้อมโจมตีเจ้าหน้าที่รัฐทั้งในสถานที่ราชการและพื้นที่รอบนอก กองทัพบกจึงถูกตั้งคำถามต่อลดความสูญเสียกำลังพล-ประชาชนได้อย่างไร นอกจากนี้การเข้าไปสืบค้นถึงข้อมูลในพื้นที่พบว่ามาจากการปลุกกระดมของกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่ใช้ข้อมูลปัญหาจาก headings ประวัติศาสตร์ และปัญหาความยุติธรรมในอดีตมาเคลื่อนไหวใช้โจมตีและพบว่าสมาชิกกลุ่มผู้ก่อเหตุจะอยู่ในวัยฉกรรจ์

5. อื่น ๆ (ภาษา, กฎหมาย) การกำหนดให้มีการเรียนรู้ภาษายาวีเพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่และเข้าใจทัศนคติของประชาชนให้ดีขึ้น เพื่อเป็นการลดช่องว่างทางวัฒนธรรม นอกจากนี้การกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ตามกฎหมายสอดคล้องกับภายใต้หลักสากลและมนุษยธรรม เพื่อลดเงื่อนไขและจำกัดการเคลื่อนไหวของผู้ก่อความไม่สงบใช้เป็นข้ออ้างเพื่อกล่าวหาทางการไทย

จากการอธิบายมาในข้างต้นที่ค้นพบในยุทธโกษ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมดแล้วจะพบว่าปัจจัยด้านการเมือง มีอิทธิพลและความสำคัญในการกำหนดนโยบาย

ด้านอื่น ๆ ส่งผลให้ฉากทัศน์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เปลี่ยนแปลงโดยตลอดเวลา ดังนั้นจากการประมวลข้อเสนอทั้งหมดในนิตยสารยุทธโศภจะพบว่าเหตุการณ์ปล้นปืนในค่ายทหารที่เกิดขึ้น เพิ่งเริ่มถูกถ่ายทอดเผยแพร่เป็นบทความชิ้นแรกถึงเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้หลังผ่านเหตุการณ์ไปแล้ว 1 ปี อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา บทความที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดชายแดนใต้ไม่มีการผลิตบทความที่เกี่ยวข้องออกมาอีกเลย ดังนั้นเมื่อกลับไปทำวิเคราะห์ถึงเนื้อหาในแต่ละบทความ จะเห็นได้ว่านักเขียนในยุทธโศภพยายามทำความเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนรู้จักคิดแยกปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่เป็นอย่างดี รวมถึงข้อเสนอในการพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาในทุกมิติอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการติดตั้งการสร้างมวลชนให้มีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนจนกลายเป็นความเชื่อมั่นและพร้อมให้ความร่วมมือ กองทัพบกจึงเป็นแบบอย่างของการนำร่องแก่หน่วยงานภาคส่วนอื่นที่เปรียบเสมือนผู้อำนวยการหลักในการน้อมนำใช้ศาสตร์พระราชามาบูรณาการใช้กับชุมชนพื้นที่ จะทำให้ปัญหาที่ปรากฏขึ้นมาเกือบสองทศวรรษได้รับการคลี่คลายเป็นไปอย่างรูปธรรม

เสนาธิปัตย์

หากเปรียบเทียบกับนิตยสารยุทธโศภแล้ว บทความที่เกี่ยวข้องเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ในวารสารเสนาธิปัตย์ได้ถูกเผยแพร่ออกสู่สายตาสาธารณชนเร็วกว่ายุทธโศภถึง 1 ปี คือ ภายหลังจากเหตุการณ์ปล้นปืนไปแล้วเพียง 3 เดือน ซึ่งบรรดานักเขียนส่วนใหญ่ที่เป็นนายทหารของกองทัพบกให้ความสำคัญต่อการระดมความคิดและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น ความคมลึกในทางวิชาการและการแก้ไขปัญหามุ่งทางยุทธวิธี และยุทธการทางทหารออกมาเด่นชัดกว่ายุทธโศภ และภาษาที่สื่อสารออกมาแสดงความจำนงให้ผู้อ่านที่เป็นนักยุทธศาสตร์และนักการทหารและบุคคลทั่วไปได้ศึกษา ซึ่งถูกถ่ายทอดออกมาเป็นบทความทั้งสิ้น 63 บทความ

ตารางที่ 3 วารสารเสนาธิปัตย์

หัวข้อ	จำนวนบทความ
ข้อเสนอการแก้ไขปัญหาทางยุทธศาสตร์ / การพัฒนา	25
มวลชนสัมพันธ์ / กิจการพลเรือน	13
การก่อการร้าย / การก่อความไม่สงบ	7
วิจัย / วิชาการ	7
การข่าว / การปฏิบัติการข่าวสาร	6
ประวัติศาสตร์ / วัฒนธรรม	5

จากตารางที่ 3 พบว่าจำนวนบทความเกือบครึ่งหนึ่งในเสนาธิปัตย์จะถูกให้น้ำหนักการแก้ไขปัญหาทางยุทธศาสตร์ โดยนำเสนอแนวทางการพัฒนาการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม เจ้าหน้าที่ปกครองในพื้นที่ขาดองค์ความรู้ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ได้ถูกรวบรวมนำมาอธิบายให้ผู้อ่านได้รับทราบเข้าใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การใช้มวลชนสัมพันธ์ หรือการยกระดับศักยภาพภารกิจด้านกิจการพลเรือนของกองทัพถูกจัดลำดับความสำคัญถัดมา ซึ่งถูกยกเป็นข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ โดยผู้วิจัยได้คัดกรองประเด็นที่ค้นพบจากตารางที่ 3 เพื่อจำแนกให้เห็นสาระสำคัญในวารสารเสนาธิปัตย์ ออกมาได้ 6 หัวข้อดังนี้

1. ข้อเสนอการแก้ไขปัญหาทางยุทธศาสตร์ / การพัฒนา เมื่อวิเคราะห์ลงไปแล้วจะพบว่าโครงการหรือแนวทางการแก้ปัญหาใด ๆ ที่ริเริ่มจากสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขและพัฒนาในพื้นที่จะไม่มีการต่อต้านจากมวลชนในพื้นที่และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ถือเป็นการใช้ยุทธศาสตร์การต่อสู้เอาชนะทางความคิดที่ตรงเป้าหมายที่สุด นอกจากนี้ข้อเสนอให้กองทัพบกสนับสนุนแนวคิดยุทธศาสตร์การเมืองนำการทหารและน้อมนำศาสตร์พระราชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก้ไขความเหลื่อมล้ำ ตามแนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” การนำมหายุทธศาสตร์ (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี) มาแก้ไขปัญหาในพื้นที่จะส่งผลถึงความสำเร็จเป็นรูปธรรมได้ดีที่สุด

2. มวลชนสัมพันธ์ / กิจกรรมพลเรือน ข้อเสนอของเสนาธิปัตย์ในการสร้างมวลชนสัมพันธ์ถูกหยิบยกเป็นประเด็นหลักในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ที่มีความคิดที่ไม่แตกต่างจากมุมมองทัศน์ของข้อเสนอในยุทธโศก ซึ่งเสนอว่ากองทัพควรให้ความสำคัญภารกิจด้านกิจกรรมพลเรือนในการสร้างเครือข่ายภาคประชาสังคมโดยให้ประชาชนในพื้นที่เป็นเสาหลักในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ด้วยตนเอง โดยกองทัพจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประคับประคองในการให้คำปรึกษาและการสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมให้กับผู้เข้าร่วมที่มาจากหลายภาคส่วน อาทิ กิจกรรมสานเสวนาทางวิชาการเพื่อรับฟังและสะท้อนปัญหา หรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นด้านสังคมพหุวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อลดช่องว่างและอคติต่อกัน โดยมีการติดตามความคืบหน้าและผลสำเร็จของโครงการอันจะนำไปสู่การต่อยอดขยายฐานมวลชนในการสร้างความสงบสุขในพื้นที่

3. การก่อการร้าย / การก่อความไม่สงบ เสนาธิปัตย์ศึกษาแนวคิดรูปแบบกลยุทธ์การเคลื่อนไหวของการก่อการร้ายสงครามกองโจรในเมืองของคาร์ลอส มาริเกลล่าอย่างลึกซึ้งเพื่อจำลองรูปแบบเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้ที่มีความเคลื่อนไหวการก่อเหตุในเขตเมืองว่ามีความคล้ายคลึงกับแนวคิดดังกล่าว จนนำไปสู่การถอดบทเรียนและหาข้อสรุปในการแก้ไขปัญหา โดยให้ความสำคัญในการติดตามเพื่อสกัดกั้นกลุ่มเครือข่ายผู้ไม่หวังดีในการใช้สถานที่สำคัญทางศาสนา โรงเรียนสอนศาสนาที่เข้มงวดเพาะแนวคิดการแบ่งแยกดินแดน นอกจากนี้ข้อเสนอในการหาแนวทางการลดความรุนแรง (Deradicalisation) ของกลุ่มผู้มีความคิดสุดโต่งทางศาสนาโดยนำกรณีศึกษาจากต่างประเทศมาวิเคราะห์เพื่อปรับใช้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันข้อเสนอดังกล่าวยังไม่มีหน่วยงานรัฐได้รับไปดำเนินการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง

4. วิจัย / วิชาการ การค้นพบสาเหตุปัญหาความคับข้องใจทางประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น ความยากจนที่ถูกกลืนเลยมิติการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงทัศนคติมุมมองต่อความคืบหน้าวัฒนธรรมดั้งเดิมของเจ้าหน้าที่รัฐที่มาจากภูมิภาคอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ขาดความเข้าใจต่อประชาชนด้วยความเหมาะสม นอกจากนี้เสนาธิปัตย์ยังได้สนับสนุนแนวคิดการเมืองนำการทหารจะเป็นความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการลดเงื่อนไขใช้ความรุนแรงและการใช้กฎหมายให้เกิดความเป็นธรรม รวมถึงการสร้างระบบกลไกความร่วมมือให้ผู้ก่อการกลับใจมาเป็นแนวร่วมกับภาครัฐ

5. การข่าว / การปฏิบัติการข่าวสาร การใช้แนวคิด Balanced Scorecard (ระบบการวัดผลการประเมินเชิงกลยุทธ์) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและการรับฟังข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ที่ลงไปปฏิบัติงานตลอดจนประชาชนที่เป็นแหล่งข้อมูลในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การประเมินสภาพแวดล้อมพื้นที่จริงให้ครบถ้วนมากที่สุดเพื่อสรุปเป็นข้อมูลประกอบและเป็นประโยชน์ให้กับกำลังพลที่กำลังปฏิบัติงาน นอกจากนี้ในบทความของเสนาธิปัตย์พยายามเชื่อมโยงการปฏิบัติการข่าวสารกับยุทธศาสตร์อื่น ๆ ในการเสริมสร้างสันติสุข การเฝ้าระวังข่าวสารของฝ่ายตรงข้ามที่มักปฏิบัติการสร้างความตระหนกและบิดเบือนข้อมูลเพื่อสร้างความเสียหายต่อฝ่ายความมั่นคง จึงจำเป็นต้องดำเนินการเชิงรุกนำหน้าก่อนฝ่ายผู้คิดต่างหนึ่งขั้นเสมอเพื่อความได้เปรียบ หรือตั้งรับหาแนวทางการโต้ตอบข้อมูล และป้องกันความสับสนของประชาชนในพื้นที่

6. ประวัติศาสตร์ / วัฒนธรรม กองทัพบกวิเคราะห์และได้ถอดบทเรียนและยอมรับว่ารากเหง้าปัญหาที่ประกอบไปด้วยประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การเมืองการปกครอง ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษาท้องถิ่น ผสมกลายเป็นเชื้อเพลิงแห่งความขัดแย้ง ดังนั้นข้อเสนอให้มีการเรียนรู้วิถีสังคมพหุวัฒนธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขให้กำลังพลทุกนายที่ลงไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตระหนกและทำความเข้าใจข้อมูลขั้นพื้นฐานถึงวิถีวัตรปฏิบัติของอิสลามิกชนด้วยความเคารพ เข้าใจสังคมภาษาวัฒนธรรมมลายูเพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันจึงมีความเป็นไปได้ในการลดปัญหาและลดอคติด้านชาติพันธุ์

เมื่อวิเคราะห์ถึงรายละเอียดสำคัญถึงข้อเสนอจากบรรดานักคิดในวารสารเสนาธิปัตย์พบว่า วิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความไม่สงบสุขในพื้นที่ชายแดนใต้จะมุ่งเน้นกลยุทธ์การเอาชนะจิตใจประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยคำนึงถึงมูลเชื้อของรากเหง้าปัญหาที่กลายเป็นเงื่อนไขการปลุกระดมของผู้ไม่หวังดี ซึ่งผู้ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ต้องศึกษาอย่างเข้าใจโดยปราศจากอคติภายใต้ยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ดังนั้นสิ่งที่ตามก็คือการได้รับความร่วมมือแนวร่วมจากผู้คนในทุกภาคส่วนของพื้นที่ ควบคู่ขนานกับการดำเนินการโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่จะช่วยลดบรรเทาความเดือดร้อนและแก้ปัญหาความยากจนแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ปรากฏขึ้นได้สอดคล้องกับมุมมองและข้อเสนอจากวารสารเสนาธิปัตย์มีแนวโน้มถึงแนวทางสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้จะสำเร็จในไม่ช้า

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้องในการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้

งานวิจัยของ กัลยา แซ่อั้ง ค้นพบและมีข้อเสนอว่าฝ่ายความมั่นคงควรยกเลิกกฎอัยการศึกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และปรับเปลี่ยนไปตามบริบทและสถานการณ์ตามความเหมาะสม ซึ่งหากไม่เร่งดำเนินการจะทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกการเลือกบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ได้เป็นฉบับเดียวกันในลักษณะถูกเลือกปฏิบัติ แต่เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายความมั่นคงต้องแสดงความรับผิดชอบในทางคดี เพื่อนำไปสู่การถ่วงดุลเชิงกระบวนการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ หากมีการปฏิบัติงานที่เกินอำนาจขอบเขตของกฎหมาย⁶

ที่สำคัญไปกว่านั้น งานวิจัยของ ซากีย์ พิทักษ์कुมล ได้ศึกษาถึงความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2557⁷ พบว่าความรู้สึกของผู้คนในพื้นที่ที่ถูกแยกและปฏิบัติให้เป็นอื่น และนโยบายด้านความมั่นคงที่มีความเข้มงวดและไม่ได้โอนอ่อนผ่อนตามการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ จึงมีข้อเสนอให้เพิ่มบทบาทการขับเคลื่อนภาคประชาสังคม ให้ความสำคัญเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้คนในพื้นที่ พร้อม ๆ กับนโยบายเชิงรุกทางการเมืองจะทำให้ปัญหาในพื้นที่ลดความรุนแรงลงได้ ดังนั้นจากเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัญหาทางวัฒนธรรมหรือความไม่เข้าใจระหว่างกันนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยเครื่องมือทางวัฒนธรรม ซึ่งการเมืองภาคประชาสังคมจะเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จได้

วิเคราะห์ถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีกับการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านความมั่นคง ได้บรรจุวาระการป้องกันและแก้ไขความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นประเด็นเร่งด่วนสำคัญ การถอดบทเรียนของฝ่ายความมั่นคงที่ลงไปปฏิบัติงานรักษาความสงบสุขในพื้นที่ด้วยยุทธวิธี ยุทธการ ยุทธศาสตร์ในทางทหาร ในห้วงเวลาแรกของการเริ่มต้นของปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่ มาสู่การเน้นเสริมสร้างกระบวนการสันติสุขและแนวทางสันติวิธี ขจัดความขัดแย้ง ลดความรุนแรง ตามแนวทาง "เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา" นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาชายแดนใต้ทั้งสามจังหวัด ซึ่งสิ่งตามมาของความพยายามแก้ไข

ปัญหาให้เกิดเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่นการบูรณาการกรอบแนวคิด พัฒนาภายใต้กรอบแนวคิดเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส และอำเภอเบตง จ.ยะลา ให้เป็นเมืองต้นแบบที่มีการพัฒนาในลักษณะพื้นที่พัฒนาพิเศษ เฉพาะ ให้มีการลงทุนจากภาคเอกชนที่สามารถสร้างงานและสร้างรายได้ไปยังพื้นที่ใกล้เคียงและเพิ่มพื้นที่ปลอดภัยได้มากยิ่งขึ้น

การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไขจนเกิดความสงบ และสันติสุขอย่างยั่งยืน แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้รวบรวมประเด็นปัญหาที่ กอ.รมน. ภาค 4 สน. และกองทัพบกที่ทำหน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินตลอดระยะเวลาาร่วมสองทศวรรษให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้งได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันกับภาคอื่น ๆ โดยยกระดับการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างมีเอกภาพ ครอบคลุมทุกพื้นที่ และทุกกลุ่มเป้าหมาย ความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นเชิงยุทธศาสตร์และเชิงพื้นที่ ในการเข้าไปแก้ไขปัญหา สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการลดความรุนแรง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในพื้นที่อย่างเหมาะสม มุ่งเน้นการขจัดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เป็นธรรมให้ได้อย่างจริงจังและถาวร ส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ และป้องกันมิให้มีการบิดเบือนคำสอนของศาสนาไปในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ มีการส่งเสริม ให้ภาคประชาสังคมร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่อย่างเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ ความต้องการของทุกกลุ่มประชาชนโดยเฉพาะเยาวชน ตามยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ดังนั้นเป้าหมายที่รัฐบาลและกองทัพบกโดยสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงมุ่งเน้นให้พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เหตุการณ์ความรุนแรงต้องยุติในปี พ.ศ.2570 เงื่อนไขเก่าจะต้องถูกขจัดให้หมดสิ้นไป จากเป้าหมายดังกล่าวแนวทางการวิเคราะห์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและผลกระทบด้านความมั่นคงจะมีแนวโน้มไว้ดังนี้

1. กอ.รมน.ภาค 4 สน., ทภ.4 และหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ยังคงบทบาทความสำคัญเพื่อเป็นหลักประกันและป้องกันมูลเหตุของความไม่พอใจเพื่อเป็นเงื่อนไขกลับมาอีก

2. เป้าหมายการยุติความรุนแรงในปี พ.ศ.2570 มีผลกระทบต่อการผลิตกำลังพลที่ปฏิบัติงานและงบประมาณด้านความมั่นคงที่ลดลงทุกปี ที่สำคัญกว่านั้นก็คือการเฝ้าระวังติดตามกลุ่มผู้เคลื่อนไหวจะทำได้ลำบากมากขึ้น หากการจัดวางเครือข่ายเฝ้าระวังด้านความมั่นคงยังไม่สามารถจัดตั้งได้อย่างครอบคลุมทั่วพื้นที่ชายแดนใต้

3. การขาดมิติข้อคำนึงปัจจัยที่ไม่อาจบรรลุตามแผนยุทธศาสตร์ชาติซึ่งไม่สอดคล้องต่อบริบทประเทศที่อันสืบเนื่องจากผลกระทบโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ชาติไม่ได้ระบุสิ่งที่คาดการณ์ไม่ได้ จะทำให้เกิดการชะลอแนวทางการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ที่ไม่ได้ส่ง ผลต่อประชาชนในพื้นที่เท่านั้น แต่กำลังพลที่ประจำการจะพบกับปัญหาสุขภาพอนามัยในการเฝ้าระวังโรคระบาดที่มีโอกาสกลับมาอุบัติใหม่ได้ตลอดเวลา

วิเคราะห์ทัศนะกองทัพบกที่เหมาะสมในแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้

นับตั้งแต่เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ตลอดระยะเวลาเกือบสองทศวรรษ กองทัพบกได้ใช้ยุทธวิธีทางทหารการคัด “แยกปลาแยกน้ำ” ควบคู่กับการศึกษารูปแบบวิธีการก่อเหตุความรุนแรงของกลุ่มก่อความไม่สงบ พบว่า ปัญหาที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน ได้แก่ ความแตกต่างวัฒนธรรม ภาษา วิถีปฏิบัติการณ์ของประชาชนในพื้นที่แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรที่อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานรายได้ กอปรกับความนิยมของประชาชนมักศึกษาในโรงเรียนสอนศาสนาที่ไม่สัมพันธ์กับระบบการศึกษาภาคบังคับจากส่วนกลาง มีผลต่อการประกอบอาชีพกลายเป็นผู้ว่างงานมากขึ้น

ดังนั้นกองทัพบกมีภารกิจการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชนซึ่งบทบาทในลักษณะดังกล่าวนี้ ซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้สามารถเข้าถึงในแง่การให้ความรู้แก่ประชาชนได้ดีที่สุด ได้แก่การนำแนวคิด “ทฤษฎี

ใหม่” ตามแนวทางพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นการพึ่งตนเองการยกระดับการพัฒนาคุณภาพด้านเกษตรกรรม การยังชีพด้วยอาชีพที่สอดคล้องเหมาะสมกับทรัพยากรในท้องถิ่น⁸ การฝึกอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับครอบครัวและท้องถิ่น อันเป็นการสืบสานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหามกุฏีพล บรมนารถพิตร์ ควบคู่กับการทำความเข้าใจต่อท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตลอดจนการชุมชนให้มีความร่วมมือในการรักษาความเรียบร้อยทางสังคม

ซึ่งเมื่อเชื่อมโยงกับปัญหาในแต่ละด้านของ PMESII ที่กองทัพบกต้องประมวลผลออกมาสามารถจำแนกออกมาเพื่อให้ค้นพบทัศนคติที่เหมาะสมในการแก้ไข ปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งสามารถจำแนกออกมาได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเมือง (Political) สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศไทยมีความผันผวนสูง มีความพยายามสร้างแตกแยกทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่ที่ถูกปลุกปั่นจากผู้ไม่หวังดีด้วยข้อมูลบิดเบือนทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นแนวคิดการดำเนินการยุทธศาสตร์การเมืองนำการทหาร⁹ โดยขับเคลื่อนไปพร้อมกับการเมือง การพัฒนา และการทหารไปด้วยกัน เพื่อขจัดเงื่อนไขของขบวนการ การสร้างแนวร่วม กองทัพบกต้องศึกษาและหาวิธีการต่อสู้ทางความคิดของกลุ่มผู้เห็นต่าง กวดขันการปฏิบัติงานของกำลังพล สร้างช่องทางให้ประชาชนในพื้นที่เข้ามาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ใช้หลักการศาสนาขับเคลื่อนนโยบายสร้างสันติสุข แสวง หาความร่วมมือกับประเทศเป้าหมาย¹⁰ โดยที่ฝ่ายการเมืองออกกฎหมายเขตพัฒนาพิเศษ 3 จังหวัดชายแดนใต้ให้มีผลผลิตของการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

2. ปัจจัยด้านการทหาร (Military) กองทัพบกมีภารกิจป้องกันเฝ้าระวังในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ กองทัพบกยังคงตรึงกำลังทางทหารด้านความมั่นคง ยอมรับแนวคิดการเมืองนำการทหาร ในอนาคตมีการปรับลดกำลังพลประจำการในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมกับการสานนโยบายเสริม สร้างสันติสุข โดยน้อมนำโครงการพระราชดำริการพัฒนาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา¹¹ กำหนดยุทธศาสตร์การเอาชนะการก่อความไม่สงบระยะเวลา 10 ปี กำหนดชั้นการเอาชนะทางยุทธศาสตร์ ทั้งหมด 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นการรับ ชั้นการยัน ชั้นการรุก มี

การจัดหมู่บ้านสีเขียวแยกพื้นที่ปลอดภัยกับพื้นที่ที่ไม่มีความมั่นคง เน้นสร้างชุมชนเข้มแข็งในระดับหมู่บ้าน มีการวางกองกำลังป้องกันชายแดน มีการพัฒนาทักษะและทัศนคติของกำลังพลเพื่อเอาชนะความไม่สงบคือการเอาชนะจิตใจประชาชน¹² ในขณะเดียวกันการเพิ่มมิติภารกิจด้านกิจการพลเรือนเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจความร่วมมือในการสร้างกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่

3. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic) แม้สถานการณ์การก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่จะลดลง แต่สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่วงสองปีที่ผ่านมาทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่อยู่ในภาวะซบเซาและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงมาก หากแต่กองทัพบกจำเป็นต้องนำยุทธศาสตร์รองด้านที่ 2 การพัฒนาศักยภาพมนุษย์จากยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง¹³ โดยกองทัพบกเป็นผู้นำร่องในการสร้างเครือข่ายแบบลูกโซ่เพื่อเข้าถึงมวลชนโดยการสนับสนุนหัวหน้ากลุ่มเครือข่ายในชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม เพื่อให้เป็นแบบอย่างให้กับผู้คนในชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจจนนำไปสู่การปฏิบัติตาม โดยภาครัฐภาคเอกชนเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินการโครงการให้เกิดความต่อเนื่องจนเกิดเป็นกิจกรรมรูปธรรม¹⁴ และนำผลสำเร็จไปพัฒนาต่อยอดกระจายไปยังพื้นที่ชายแดนใต้ส่วนอื่นต่อไป

4. ปัจจัยด้านสังคม (Social) ปัญหาสังคมของผู้คนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยขาดการละเลยการพัฒนาจากภาครัฐมายาวนาน สาเหตุการเกิดปัญหาในพื้นที่จากความไม่เข้าใจของเจ้าหน้าที่รัฐที่มาจากต่างถิ่นที่มีความแตกต่างจากวิถีชีวิตจากคนไทยในภูมิภาคอื่น ดังนั้นจึงมีแนวทางเสนอให้เน้นการแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชน ผู้เข้ามาทำหน้าที่ฝ่ายปกครองจำเป็นต้องศึกษารากเหง้าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม จำนวนรายได้ประชากร¹⁵ แนวโน้มการลดจำนวนกำลังพลของกองทัพบกตามนโยบายของฝ่ายการเมืองส่งผลกระทบต่อทางด้านสังคมจิตวิทยาโดยตรง โดยมีการเพิ่มบทบาทการรักษาความสงบสุขในพื้นที่ให้หน่วยงานความมั่นคงส่วนอื่นเข้ามารับผิดชอบแทน เพื่อเสริมความเชื่อมั่นของประชาชน ดังนั้นกองทัพบกต้องเป็นผู้ริเริ่มการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในพื้นที่¹⁶ จะเป็นเกราะคุ้มกันที่เข้มแข็งให้เกิดวิธีการป้องกันคุ้มครองตนเองระหว่างประชาชนในชุมชนด้วยกัน

5. ปัจจัยด้านข่าวสาร (Information) ในห้วงเวลาที่ผ่านมากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบมักใช้รูปแบบการปฏิบัติการสงครามข่าวสารเป็นเครื่องมือในการสร้างข้อมูลเท็จและการปล่อยข่าวลือกล่าวหาใส่ร้ายการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งฝ่ายกิจการพลเรือนของกองทัพก็มีเป้าหมายให้กำลังพลในพื้นที่ที่มีการเตรียมการป้องกันและติดตามการใช้สื่อข่าวสารทุกช่องทางเพื่ออธิบายและคอยสร้างความเข้าใจและมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง¹⁷ โดยแนวทางที่เหมาะสมกองทัพควรใช้การประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือ กระทำได้ 3 แนวทาง 1) วิธีประชาสัมพันธ์เมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงหรือวิกฤตเกิดขึ้นในยามฉุกเฉิน 2) มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก 3) สร้างวิธีการเข้าถึงและเข้าใจกลุ่มเป้าหมายก่อนทำการประชาสัมพันธ์¹⁸ นอกจากนี้การใช้กองกำลังทหารพรานหญิงเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ด้วยการใช้เทคโนโลยีแห่งตัวตน¹⁹ ทั้งนี้คุณลักษณะพิเศษทหารพรานหญิงจะมีความยืดหยุ่นอ่อนตัวด้านงานความมั่นคงและสามารถสื่อสารเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ได้ อาทิ กลุ่มสตรีมุสลิม หรือกลุ่มเปราะบางกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อรวบรวมข้อมูลความเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เป็นประโยชน์แก่ทางการ เนื่องจากทหารพรานหญิงมีปฏิภาณไหวพริบแก้ไขสถานการณ์และเข้าใจอัตลักษณ์สังคมอิสลามได้ดี อาจมีส่วนเสริมสร้างความได้เปรียบในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้แก่ทางการได้

6. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อันเนื่องจากการขาดแคลนความพร้อมขั้นพื้นฐานในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นการส่งเสริมโครงการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและความพร้อมขั้นพื้นฐานให้จังหวัดในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ซึ่งมีความโดดเด่นเฉพาะด้าน ทั้งนี้มีข้อเสนอให้นำยุทธศาสตร์รองทั้ง 6 ด้านจากยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเข้มแข็งประกอบไปด้วยยุทธศาสตร์รอง 6 ประการ ได้แก่ 1) เสริมสร้างความเข้าใจ 2) พัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 3) ป้องกันและแก้ไขปัญหาแทรกซ้อน 4) ดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน 5) การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 6) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน²⁰ โดยเฉพาะประเด็นการศึกษาต้องปรับรูปแบบการศึกษาภาคสามัญให้สอดคล้องและสมดุลของหลักศาสนาอิสลามและ

สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและเข้าสู่วงจรตลาดแรงงานได้ ซึ่งถือเป็นหนทางการแก้ไขปัญหาก็เหมาะสมที่สุด

ทัศนคติการแก้ไขปัญหของกองทัพบกได้ค้นพบรูปแบบที่เหมาะสมและพิจารณาแล้วว่าเป็นการดำเนินการได้ตรงตามยุทธศาสตร์ของกองทัพบก การแก้ไขด้วยการใช้สังคมพหุวัฒนธรรมด้วยรูปแบบการสร้างมวลชนสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกับแนวทางพระราชทาน

“เข้าใจ” ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนต้องศึกษาความคับข้องใจในมุมมองทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ของท้องถิ่นที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ทัศนคติของประชาชนที่ขาดความไว้วางใจเจ้าหน้าที่รัฐและมักไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งต้องเริ่มต้นลดอคติการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐรับฟังปัญหา และถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหในอดีต จะทำให้การทำความเข้าใจและแก้ไขได้ถูกทางยิ่งขึ้น

“เข้าถึง” คือการลดเงื่อนไขของกรอบทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ภาษาท้องถิ่น การไปให้ความช่วยเหลือกิจกรรมทางศาสนาทุกศาสนาโดยไม่มีการแบ่งแยก การสำรวจและระดมความคิดเห็นของผู้คนในพื้นที่ จนนำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน เครือข่ายองค์กรภาคประชาชน ผู้นำทางศาสนา และประชาชน จนนำไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

“พัฒนา” กองทัพบกถือเป็นองค์กรที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาประเทศ ประเด็นด้านส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ นอกเหนือการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ การพัฒนาด้านการศึกษาจะช่วยบ่มเพาะกล่อมเกลாதทัศนคติในการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยภายใต้บริบทสังคมพหุวัฒนธรรมให้มีเอกภาพ จะช่วยขับเคลื่อนมิติการพัฒนาในจังหวัดชายแดนใต้ให้พบกับความสันติสุขตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีอย่างราบรื่น

จากการวิเคราะห์ทั้งหมด ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ที่มาจากยุทธโศษ เสนาธิปัตย์ และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีความพยายามชูทิศทางให้กองทัพบกใช้ “อำนาจโน้มน้า” (Soft Power) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากองทัพบกควรเน้นการพัฒนาในทางการสร้างการมีส่วนร่วมด้วยสังคมพหุวัฒนธรรม ถือเป็นแนวทางที่มีความ

มั่นคงที่สุดเพื่อให้การแก้ไขปัญหาความยั่งยืน พร้อมกับเชื่อมโยงให้สถาบันหลักของชาติ และทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้พลิกวิกฤติความไม่สงบสุขในพื้นที่ในการสร้างโอกาสความ สมานฉันท์ของผู้คนภายในชาติอย่างมีเอกภาพ

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องทัศนคติของกองทัพบกที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564 ทำการวิจัยโดยการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาจากนิตยสารยุทธโฆษและวารสารเสนาธิปัตย์ ในห้วงเวลา พ.ศ. 2547-2564 โดยคัดเลือกเฉพาะบทความที่เกี่ยวข้องกับปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ และเอกสารยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เอกสารยุทธศาสตร์กองทัพบก เอกสารตำราด้านความมั่นคงที่ศึกษาด้านไม่สงบสุขในพื้นที่ชายแดนใต้ทั้งไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ภายใต้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์

ซึ่งผลการอภิปรายเรื่องทัศนคติของกองทัพบกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564 พบว่ากองทัพบกมีการปรับแผนของการแก้ไขปัญหากจากยุทธวิธีทางทหารที่เข้มข้นในห้วงแรกมาสู่การเปลี่ยนผ่านการใช้นโยบายยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง โดยกองทัพบกนำแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งกองทัพบกต้องดำรงอยู่ในฐานะบทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งและบทบาทผู้พิทักษ์²¹ นำพาความสงบสุขคืนกลับมา ที่สำคัญกว่านั้นคำกล่าวที่ว่า **“ไม่มีความขัดแย้งใดสงบศึกตกลงกันด้วยการใช้กำลัง”** ของอดีตแม่ทัพภาคที่ 4 พลโท ปราการ ชลยุทธ²² อันสอดคล้องกับแนวทางสันติวิธี ซึ่งหากนำมาปรับใช้ได้เหมาะสมโดยพิจารณารายละเอียดจากข้อเสนอมุมมองจากยุทธโฆษ และเสนาธิปัตย์ พบว่าต่างยึดโยงสนับสนุนการใช้รูปแบบพลังอำนาจโน้มน้า (Soft Power) เป็นแนวทางที่คาดการณ์ว่ามีความเหมาะสมที่จะทำให้เกิดบรรยากาศสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีข้อเสนอการแก้ไขปัญหาลดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ต่อกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาลำหัดชายแดนใต้

ความต้องการของผู้เขียนบทความในยุทธศาสตร์ต้องการเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดประสบการณ์และบทเรียนในการแก้ปัญหาลำหัดชายแดนใต้เพื่อเป็นช่องทางข่าวสารเผยแพร่ไปยังผู้อ่าน นับตั้งแต่การเริ่มเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งแรกในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งในบทความที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในลำหัดชายแดนใต้ได้ถูกจำแนกเรียบเรียงออกมาเป็นหลายหมวดของที่มาของปัญหาไปจนถึงแนวทางการแก้ปัญหาลำหัดและการสร้างความสงบสุขอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านมิติของการทหาร มิติด้านการนโยบายการเมืองและการพัฒนา ตลอดจนมิติทางวัฒนธรรม ล้วนแต่ถูกหมวดเชื่อมโยงให้สร้างระบบความร่วมมือระหว่างฝ่ายความมั่นคงและท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งในการสร้างสันติสุขในพื้นที่จะเป็นแนวทางที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่เข้ามาสู่อำนาจทางการเมืองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ภายใต้การนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้นำการแก้ปัญหาลำหัดชายแดนใต้เป็นยุทธศาสตร์หลัก โดยเฉพาะภารกิจงานด้านความมั่นคงและการพัฒนาถูกขับเคลื่อนอย่างจริงจัง บทความที่เกี่ยวข้องกับลำหัดชายแดนใต้ไม่ถูกนำเสนอเผยแพร่อีกเลยจนถึงฉบับตีพิมพ์ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงอนุมานได้ว่ายุทธศาสตร์ได้คัดกรองบทความที่เผยแพร่จนข้อมูลเริ่มอึดตัวและต้องการให้รัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศให้มีความราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Paul Chambers และ Napisa Waitookiat ได้ค้นพบว่า การแก้ปัญหาลำหัดชายแดนใต้กองทัพจำเป็นต้องวางเครือข่ายให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีกองกำลังอาสาสมัครระดับหมู่บ้านเข้ามาช่วยคุ้มครองรักษาความสงบสุขให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ลำหัดชายแดนใต้ในอนาคต ซึ่งนอกเหนือจากการก่อเหตุของเหตุการณ์ความไม่สงบรายวันแล้ว ยังมีการก่อเหตุอาชญากรรมในรูปแบบอื่นเพื่อเคลื่อนไหวแอบแฝงและตบตาเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ การลักลอบขนยาเสพติด การค้ามนุษย์ และค่าน้ำมันเถื่อนและอาจเชื่อมโยงกับขบวนการผู้ก่อเหตุในพื้นที่²³ เป็นต้น จึงพิจารณาได้ว่าลำหัดชายแดนใต้จึงมีความหลากหลายมิติที่ซับซ้อนมากขึ้น กองทัพจึงไม่ใช่ผู้แก้ปัญหาลำหัดเองได้ทั้งหมด ประชาชนในพื้นที่จึงคือผู้รักษาความมั่นคงโดยที่กองทัพเป็นผู้ประคับประคองให้จนมีความเข้มแข็งด้วยตัวเอง

เสนาธิปัตย์ต่อกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาลำพูนจังหวัดชายแดนใต้

แนวคิดและทฤษฎีของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ถูกศึกษาอย่างใกล้ชิดและจริงจังจากบรรดานายทหารนักวิชาการ ล้วนแล้วมีประสบการณ์ในการเข้าไปติดตามเก็บข้อมูลในพื้นที่และได้ตกผลึกถึงปัญหาทั้งหมดเริ่มต้นจากความคับข้องใจทางประวัติศาสตร์ การใช้นโยบายการจัดการปัญหาในอดีตที่ผิดพลาด และยุทธศาสตร์การพัฒนาไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่องอย่างจริงจัง เหตุการณ์ใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 นั้นเกิดขึ้นมาแบบมีสาเหตุรองรับด้วยพลวัตของมัน นั่นคือเมล็ดเชื้อแห่งความรุนแรงที่ถูกบ่มเพาะเก็บไว้มายาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลเรือตรี Syed Zahrul Putra แห่งราชนาวิมาเลเซีย ได้ถ่ายทอดข้อมูลว่าความรู้สึกแปลกแยกของประชาชนในพื้นที่ที่แตกต่างจากประชากรไทยส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งวิถีประเพณี ภาษา การนับถือศาสนาที่แตกต่างเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจจนหวาดระแวงถึงการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชนในพื้นที่ จนเกิดเป็นชนวนปลุกจิตสำนึกของชาติพันธุ์มลายูขึ้น อย่างไรก็ตามงานวิจัยชิ้นนี้พยายามส่งเสริมความสัมพันธ์ความมั่นคงกับทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ทั้งนี้มาเลเซียถูกเข้าใจผิดมาโดยตลอดว่าให้การสนับสนุนผู้ก่อเหตุ และมาเลเซียไม่ต้องการเข้ามาก้าวร้าวกิจการภายในประเทศไทย²⁴ ซึ่งในเสนาธิปัตย์ไม่ได้ระบุหรือวิเคราะห์ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ทางความมั่นคงกับมาเลเซียอย่างจริงจัง กลายเป็นประเด็นที่ถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย อย่างไรก็ตามการตั้งเป้าความสำเร็จในรูปแบบการสร้างมวลชนสัมพันธ์เพื่อให้เกิดขุมกำลังภาคประชาชนที่มีภูมิคุ้มกันรักษาพื้นที่ดูแลกันเองได้รวมถึงการผลักดันโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้ออกผลเป็นรูปธรรม จะกลายเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่กองทัพบกและฝ่ายความมั่นคง ความมั่นใจในยามที่กำลังพลค่อย ๆ ททยอยปรับลดออกจากพื้นที่ในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อการแก้ไขปัญหาลำพูนจังหวัดชายแดนใต้

เป็นที่น่าสนใจว่างานวิจัยในภาคพลเรือนทั้งไทยและต่างประเทศมักให้ความสำคัญต่อการใช้กฎหมายด้านความมั่นคง หรือความสนใจในด้านมิติความเป็นมาของรากเหง้าแห่งความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเมื่อสำรวจเนื้อหาด้วยความเป็นธรรมแล้ว งานวิจัยทั้งของ กัลยา และชากีร์ ในบทที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอวิเคราะห์

ไปแล้วนั้น พบว่าทั้งสองรายขาดมิติความเข้าใจด้านความมั่นคงหรือเข้าถึงรายละเอียดด้านความมั่นคง และเอาปรากฏการณ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่มาวิเคราะห์ตีขลุมถึงบทบาทของฝ่ายความมั่นคงอย่างมีอคติทำให้ข้อมูลการอธิบายจึงเป็นในลักษณะชี้นำ แต่อย่างไรก็ตามผลสุดท้ายที่ทั้งสองต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยขององค์ระดับนานาชาติ อย่าง International Crisis Group ที่เชื่อมั่นว่าการใช้ภาคประชาสังคมและการสร้างระบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการรับฟังปัญหาหรือประเด็นสาธารณะกับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ชายแดนใต้จะเป็นหนทางที่จะประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนที่สุด²⁵

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีต่อการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้

เป้าหมายยุทธศาสตร์ความรุนแรงในปี พ.ศ. 2570 ได้ถูกเคลือบความสงสัยและห่วงใยว่าจะบรรลุผลความสำเร็จได้หรือไม่ โดยนักวิจัยระดับชั้นนำระดับโลกอย่าง Michael J. Montesano ที่มองว่าแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ไม่แตกต่างจากการให้บทบาทกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน) ที่มีประสบการณ์ต่อสู้การเอาชนะทางความคิดของภัยคอมมิวนิสต์ และเสนอแนะให้มีการกระจายอำนาจในระดับท้องถิ่นมากกว่าการพัฒนาในรูปแบบกลุ่มจังหวัด²⁶ อย่างไรก็ตาม Montesano ได้ให้ความสนใจต่อการนำแนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ห่างไกลจากการพัฒนาที่อาจก้าวข้ามพ้นปัญหาความขัดแย้งที่เคยเป็นมาในอดีตลงได้ แม้วิกฤติผลกระทบโรคโควิด-19 อาจสร้างผลกระทบต่อยุทธศาสตร์ชาติให้บรรลุเป้าหมายตามเป้าหมายเวลาที่ต้องการบ้าง แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้ความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุความรุนแรงเกิดภาวะซังกั้นลดจำนวนการก่อเหตุไปพอสมควร ซึ่งการยึดหลักศาสตร์พระราชทานเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาของกองทัพบก ได้ดำเนินการสืบเนื่องและเฝ้าติดตามผลงานที่เป็นรูปธรรมมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นได้จริงจากการตอบรับและการสนับสนุนทุกภาคส่วนอย่างเต็มกำลัง

ทักษะกองทัพบกที่เหมาะสมในแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนใต้

จากการประมวลผลปัญหาในแต่ละด้านตามรูปแบบ PMESII ที่ประกอบไปด้วย การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม ข่าวสาร และโครงสร้างพื้นฐาน ทั้ง 6 ด้านในบทวิเคราะห์ไปแล้วนั้นพบว่ามิจงานวิจัยที่มีเนื้อหาบางส่วนสอดคล้องที่ระบุชี้ให้เห็นว่า

กองทัพบกได้ปรับตัวเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาททุกด้านในการรักษาความสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ค่อนข้างกลมกลืน อันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญนับตั้งแต่ฉบับปี พ.ศ. 2540 จนถึงปี พ.ศ. 2550 ที่ระบุให้กองทัพเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศ อีกทั้งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2560 ได้เสริมสร้างภารกิจด้านความมั่นคงในด้านการทหาร การทูต และงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เท่ากับเป็นการขยายบทบาทให้กองทัพบกที่ขยายอำนาจรับผิดชอบและความชอบธรรม มีความเหมาะสมในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงมากขึ้น²⁷ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฝ่ายการเมืองของแต่ละยุคแต่ละสมัยที่อาจเข้าไปชี้นำและไม่ดำเนินตามแนวทางที่กองทัพบกให้ข้อเสนอแนะ อันเนื่องมาจากแนวโน้มความขัดแย้งทางการเมืองที่จะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนใต้ อาจเกิดภาวะสะดุดด้านนโยบายความมั่นคงอาจมีความเป็นไปได้

บทที่ 4

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาข้อเสนอในการแก้ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้เกือบสองทศวรรษนับตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2564 ได้มีความพยายามเสนอแนวทางและแผนยุทธศาสตร์ทั้งด้านการทหาร การเมือง และภาคสังคมที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแนวทางการสร้างสันติสุขในพื้นที่ จากช่วงเวลาแรกที่เริ่มต้นเกิดเหตุความไม่สงบในพื้นที่ ทุกภาคส่วนได้ระดมสรรพกำลังและคำหาร่องรอยของปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ จนได้ข้อสรุปของแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยใช้แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในพื้นที่ การขับเคลื่อนด้วยพลังพหุวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ร่วมอาศัยด้วยความเข้าใจอย่างซื่อสัตย์ โดยไม่มีการแบ่งแยก ความขัดแย้งในพื้นที่มีได้มาจากมูลเหตุของความแตกต่างการนับถือศาสนา หากเกิดจากความคับข้องใจในด้านการขาดความเอาใจใส่ช่วยเหลือด้านการพัฒนาจากภาครัฐจนกลายเป็นความรู้สึกเหลื่อมล้ำและกลายเป็นช่องสบโอกาสที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเอาความเชื่อดังกล่าวมาผสมกับประเด็นการนับถือศาสนาขยายความรู้สึกขัดแย้งให้คล้อยตาม อย่างไรก็ตามผลกระทบการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่ใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลเกือบสองทศวรรษ อาจถูกตั้งคำถามจากฝ่ายการเมืองว่าได้ดำเนินการมาถูกต้องทิศทางหรือไม่ การเตรียมแผนการปรับลดกำลังพลตลอดจนงบประมาณด้านความมั่นคงทุกปี เพื่อให้สภาพแวดล้อมในจังหวัดชายแดนใต้กลับเข้าสู่สภาพแวดล้อมในระดับปกติ อาจส่งผลต่อความอ่อนไหวกับประชาชนในพื้นที่ที่ยังเชื่อมั่นต่อมาตรการการรักษาความปลอดภัยหากกองทัพยังคงลดบทบาทด้านดังกล่าวลงไป ดังนั้นกองทัพควรมีอาวุธทางปัญญาอย่างยุทธโศก และเสนอวิธีปฏิบัติที่คอยถ่ายทอดเรียงร้อยแนวทาง และรูปแบบการแก้ปัญหามาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถอดสลักปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ได้และมีแนวโน้มถึงทิศทาง

ความสำเร็จ ที่ประกอบไปด้วยใช้พลังอำนาจโน้มนำ (Soft Power) เข้ามาจัดการปัญหาตามแนวทางพระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ที่จะคลายปมลดช่องว่าง กอปรกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ได้บรรลุวาระสำคัญให้ปี พ.ศ. 2570 ต้องไม่มีความรุนแรงความไม่สงบสุขในพื้นที่อีกต่อไป

ข้อเสนอที่เหมาะสมของกองทัพบกในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

กองทัพบกยังคงยึดแนวทางยุทธศาสตร์ชาติในการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งการกำหนดให้ปี พ.ศ. 2570 ถือเป็นปีสิ้นสุดเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งหมด ที่สำคัญกว่านั้น การถอนกำลังพลของกองทัพบก และการปรับลดบทบาทของ กอ.รมน.ภาค 4 สน. โดยใช้รูปแบบกองกำลังระดับท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ชุดคุ้มครองตำบล กองอาสารักษาดินแดน ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ประสานงานร่วมมือเจ้าหน้าที่ปกครอง เป็นผู้นำหน้าที่หลักเมื่อกลับสู่สภาวะปกติ ข้อเสนอที่เหมาะสมที่สุดคือการใช้รูปแบบทางวัฒนธรรมของไทยกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นอาวุธทางความคิดที่ทรงพลานุภาพที่สุด

ซึ่งสอดคล้องกับบทความงานวิจัยของมหาวิทยาลัย Srivijaya แห่งประเทศอินโดนีเซียซึ่งระบุว่ารัฐบาลและฝ่ายความมั่นคงของไทยต่างยืนยันว่าปัญหาในจังหวัดชายแดนใต้ไม่ได้มาจากปัญหาความขัดแย้งหรือการปิดกั้นสิทธิเสรีภาพการนับถือศาสนาอิสลาม²⁸ และไม่ได้ปฏิบัติต่อชาวอิสลามิกเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศเนื่องจากประเทศไทยมีความเข้มแข็งทางพหุวัฒนธรรมสูง ซึ่งกลุ่มก่อความไม่สงบจึงไม่สามารถหาข้ออ้างเพื่อเชื้อเชิญกลุ่มก่อร้ายภายนอกเข้ามาเคลื่อนไหวในประเทศไทยได้ และใช้ท้องถิ่นเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหากันภายในกันเอง ที่สำคัญไปกว่านั้น ก่อนหน้านี้มีงานบทความวิจัยได้ช่วยเสริมน้ำหนักความเชื่อมั่นต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ล่วงหน้าได้ดำเนินมาถูกทางแล้ว ซึ่งผลงานของ วันวิชาติ บุญโปร่ง ได้ศึกษาทัศนะของกองทัพบกต่อปัญหาชายแดนใต้ พบว่าความไม่สงบสุขในพื้นที่ตั้งแต่ช่วงเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2553 มาจากสาเหตุความยากจน การพัฒนาที่ไม่ตรงจุดเน้นพัฒนาเศรษฐกิจแต่ไม่ได้พัฒนาระบบสาธารณสุขโภชนาการขั้นพื้นฐาน ซึ่งกองทัพบกได้รับทราบและเข้าใจต่อปัญหา

ความบาดหมางทางประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ความแตกต่างทาง อัตลักษณ์ วิถีชีวิตการนับถือศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม กองทัพบกมิได้ละเลยต่อการรับฟังปัญหา ใช้สังคมพหุวัฒนธรรมที่มีผู้คนหลากหลายช่วยขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหา²⁹ และมี แนวโน้มสร้างการยอมรับและความร่วมมือกับท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ถือว่าเป็นการชี้ให้เห็น ทักษะกองทัพบกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเกือบสองทศวรรษ ควบคู่กับ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นเส้นชัย ในการสร้างสันติสุขในพื้นที่อย่างยั่งยืน

1. ควรมีการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับแผนยุทธศาสตร์ กองทัพบกในทุก ๆ ปี เพื่อประเมินฉกัทัศน์การแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในพื้นที่จังหวัด ยาเสพติด ว่ามีผล สัมฤทธิ์ของการดำเนินงานเป็นอย่างไร หรืออุปสรรคปัญหา การ วิเคราะห์สาเหตุของผลกระทบในแง่จุดแข็งและจุดอ่อนอย่างไร

2. วารสารวิชาการ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ของกองทัพบก ควรเพิ่มเครือข่ายทาง วิชาการหรือกระจายบทความองค์ความรู้ไปยังหน่วยงานสถาบันการศึกษาของกองทัพบก หรือหน่วยขึ้นตรงของกองทัพบกที่มีวารสารสิ่งพิมพ์ภายในหน่วยสังกัดของตนเอง เพื่อ นำไปสู่การขยายเผยแพร่ แลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงในมิติที่ หลากหลายทัศนคติ เสนาศึกษา เสนาสาร ฟ้าหม่น ฯลฯ โดยอาจมีการจัดทำในรูปแบบ ของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อขยายฐานผู้อ่านให้มากขึ้น

3. กองทัพบกควรศึกษาและริเริ่มขับเคลื่อนโครงการนำร่อง “การลดความ รุนแรง” (Deradicalization) ในกลุ่มสมาชิกผู้กลับใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยไม่ ต้องรอนโยบายจากภาครัฐ เพราะโครงการดังกล่าวจะช่วยให้เข้าถึงปัญหา และมูลเหตุ ปัจจัยของผู้หลงผิด สำหรับใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ และศึกษาแนวทางของโครงการจาก บรรดามิตรประเทศที่เคยใช้จนประสบผลสำเร็จ อาทิ อินโดนีเซีย ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการต่อยอดงานวิจัยชิ้นนี้ในอนาคต ในการศึกษาในแง่การสร้าง ยุทธศาสตร์ความร่วมมือด้านความมั่นคง กับบรรดามิตรประเทศที่มีประสบการณ์ร่วมกัน

ในการแก้ปัญหาความไม่สงบสุขในประเทศตนเอง เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยน รูปแบบวิธีการแก้ไขปัญหามากมาย และปรับแนวทางที่สอดคล้องกับบริบทสังคมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. กองทัพบกควรศึกษาวิจัยทัศนะมุ่มมองของเหล่าทัพอื่น หรือหน่วยงานความมั่นคงภาคพลเรือนต่อแนวทางการแก้ไขปัญหภาคใต้ เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ หรือบูรณาการการแก้ไขปัญหให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ¹ Siriphong Patcharakanokkul, Colonel. Rethinking Strategy Policy of Counter Insurgency in Southern Thailand. USWC Strategy Research Project. US Army War College; 2010.
- ² เจน สุขศรีทอง, พันเอก. การพัฒนาประสิทธิผลการนำนโยบายสังคมพหุวัฒนธรรมไปสู่การปฏิบัติในจังหวัดชายแดนใต้. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ 2563; 3:70-83.
- ³ เสนาะ พรรณพิกุล, พลอากาศตรี. ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์ 2560; 2:15-27.
- ⁴ รุจน์จารักษ์รายา คณานุรักษ์. การพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้ 2560; 1:111-119.
- ⁵ ชาญชัย สุนทรเกส, พลเอก. ยุทธศาสตร์-ยุทธวิธีดับไฟใต้. นิตยสารยุทธโศภ 2550; 3:13-20.
- ⁶ กัลยา แซ่อั้ง. โครงการกฎหมายความมั่นคงและบังคับใช้ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้และพื้นที่ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา. รายงานวิจัยภายใต้ชุดโครงการงานวิจัยประเด็นวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ [SRI13] เอกสารประกอบการสัมมนาชายแดนใต้พื้นที่ ผู้คนและข้อเสนอเชิงนโยบาย. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน); 2563:16-17.
- ⁷ ชากี๋ย พิทักษ์คุมพล บทสำรวจการศึกษาความขัดแย้งและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบทศวรรษ (พ.ศ. 2547-2557) ในหนึ่งทศวรรษมานุษยวิทยาและสังคมวิทยากับการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ศูนย์ศึกษาสังคมและวัฒนธรรมร่วมสมัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560:151.

- ⁸ ดิเรก ดีประเสริฐ, พันเอก. การขับเคลื่อนภาคประชาสังคมใน จชต. (Civil Society Organizations/CSOs in The Southern Border Provinces). วารสารเสนาธิปัตย์ 2560; 2:14-27.
- ⁹ ชาญชัย สุนทรเกส, พลเอก. ยุทธศาสตร์-ยุทธวิธี “ดับไฟใต้”. นิตยสารยุทธโศภ 2551; 1:12-18.
- ¹⁰ ดิเรก ดีประเสริฐ, พันเอก. แนวคิดการเมืองนำการทหารแก้ปัญหาไฟใต้ได้จริงหรือ? วารสารเสนาธิปัตย์ 2552; 3:47-58.
- ¹¹ ปริญา ฉายติลก, พันเอก. สานใจสู่สันติ:นโยบายนำสันติสุขคืนสู่ จชต.ของ กอ.รมน. ภาค4 ส่วนหน้า ปี 2554. นิตยสารยุทธโศภ 2554; 2:59-62.
- ¹² บุญรอด ศรีสมบัติ, พันเอก. ยุทธศาสตร์ดับไฟใต้ 10 ปี. เสนาธิปัตย์ 2551; 2:7-12.
- ¹³ กองพัฒนายุทธศาสตร์ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก. ข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานและยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานใน จชต. นิตยสารยุทธโศภ 2554; 1:42-51.
- ¹⁴ ดิเรก ดีประเสริฐ, พันเอก. รูปแบบการเข้าถึงมวลชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารเสนาธิปัตย์ 2555; 2:106-108.
- ¹⁵ อมรรักษ์ บุนนาค พันโท และ รสรินทร์ เกรย์. “ข้อเท็จจริง...แนวทางการลดปัญหา ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้” วารสารเสนาธิปัตย์ 2550; 3:30-40.
- ¹⁶ ปริญา ฉายติลก, พันเอก. ภาคประชาสังคมกับปัญหา จชต.: วิกฤติหรือโอกาสของฝ่าย ความมั่นคง. นิตยสารยุทธโศภ 2553; 3:26-29.
- ¹⁷ กิตติศักดิ์ บุญพระธรรมชัย, พันโท. แนวทางในการปฏิบัติงานด้านกิจการพลเรือนใน พื้นที่ จชต. นิตยสารยุทธโศภ 2549; 1:34-38.
- ¹⁸ เฉลิมชนม์ ดวงกลาง, พันเอก. การประชาสัมพันธ์ในสถานการณ์การก่อความไม่สงบ จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารเสนาธิปัตย์ 2548; 3:38-46.

- ¹⁹ นงนิตย์ คงเศรษฐกุล และ พิมลพรรณ อุโฆษกิจ, พันเอก. เทคโนโลยีแห่งตัวตนกับการปฏิบัติงานของทหารพรานหญิง. วารสารเสนาธิปัตย์ 2553; 1:125-126.
- ²⁰ กองพัฒนายุทธศาสตร์ ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก. ข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงานและยุทธศาสตร์การปฏิบัติงานใน จชต. นิตยสารยุทธโฆษ 2554; 1:42-51.
- ²¹ พันธุ์เทพ พิริยะโยธิน. ความคาดหวังทางการเมืองของนายทหารฝ่ายเสนาธิการสังกัดกรมฝ่ายเสนาธิการของกองทัพกบฏต่อการปรับบทบาทของทหารในการปฏิรูปทางการเมือง.[ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต] ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2545.
- ²² สุชาติ มั่นคงพิทักษ์กุล และคณะ. การแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้; นโยบายกระบวนการ และผลลัพธ์. วารสารอัล-ฮิกมะฮ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี 2559; 12:42.
- ²³ Paul Chambers and Napisa Waitookiat. Thailand Security Sector “Deform” and “Reform”. (PRIF Working Papers, 52). Frankfurt am Main: Hessische Stiftung Friedens- und Konfliktforschung. 2021; 12-13.
- ²⁴ Syed Zahrul Putra, Rear Admiral. Civil Unrest in Southern Thailand: Roles and Challenges of Malaysia. เอกสารวิจัยรายบุคคลนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60. 2561.
- ²⁵ International Crisis Group. Thailand: The Evolving Conflict in the South. Working Papers 2012; 23-24.
- ²⁶ Michael J. Montesano. The Place of the Provinces in Thailand’s Twenty-Year National Strategy: Toward Community Democracy in a Commercial Nation?. ISEAS Yusof Ishak Institute 2019; 60:1-6.

- ²⁷ วันวิชาติ บุญโปร่ง และ ชีรพงษ์ บัวหล้า. การเปลี่ยนแปลงบทบาททางการเมืองของ กองทัพไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2535-2563 วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง มหาวิทยาลัยบูรพา 2564; 1: 8-10.
- ²⁸ Sumarwoto, Mahmutarrom, and Ifrani. Deradicalization to Combat Terrorism: Indonesia and Thailand Cases. *Srivijaya Law Review* 2020; 4:256-258.
- ²⁹ วันวิชาติ บุญโปร่ง. ทศนะกองทัพบกต่อปัญหาชายแดนใต้ พ.ศ. 2547-2553. วารสาร ปาริชาติ 2554; 23:63-80.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันวิชาติ บุญโปร่ง

วัน เดือน ปีเกิด 4 พฤศจิกายน 2518

ประวัติสำเร็จการศึกษา

- พ.ศ. 2541 ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญา การเมือง และ
เศรษฐศาสตร์ (หลักสูตรนานาชาติ) มหาวิทยาลัยรังสิต
- พ.ศ. 2543 Master of Arts (International Studies). The University
of Adelaide, Australia.

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2547 - 2555 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัย
รังสิต
- พ.ศ. 2558 - 2562 อนุกรรมการความเสี่ยง องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย
ไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. 2558 - 2564 อาจารย์พิเศษคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- พ.ศ. 2562 - 2564 รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รังสิต
- พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญศูนย์ประเมินผล กองอำนวยการรักษา
ความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า

ตำแหน่งปัจจุบัน

- พ.ศ. 2555 - ปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต